

Onderwijsresultatenmodel

Handreiking voor de berekening van het percentage 1F en 2F/1S voor het volledige referentiekader taal en rekenen met behulp van IK Ontwikkel app.

Vooraf

Het referentiekader taal en rekenen omvat meerdere domeinen. Door de manier waarop de huidige normgerichte toetsen -zoals het LVS en de Doorstroomtoets- zijn opgezet, geven ze slecht zicht op een deel van dit kader. Vaardigheden als spreken en schrijven worden bijvoorbeeld niet getoetst. In de tabel: alle domeinen van het referentiekader in de linkerkolom en in de rechterkolom de praktische uitwerking ervan in IK Ontwikkel.

Referentiekader taal	IK Ontwikkel taaldomeinen
Mondelinge taalvaardigheid: gesprekken + luisteren + spreken	- Ik lees en luister - Ik spreek en schrijf
Leesvaardigheid: zakelijke teksten + fictionele, narratieve en literaire teksten	Ik lees en luister
Schrijfvaardigheid	Ik spreek en schrijf
Begrippenlijst en taalverzorging: begrippen + spelling	- Ik lees en luister - Ik spreek en schrijf - Ik schrijf (werk)woorden goed

Overzicht ordening IK Ontwikkel taaldomeinen in relatie tot de domeinen in het referentiekader.

Referentiekader rekenen	IK Ontwikkel rekendomeinen
Getallen	- Ik oriënteer op getallen - Ik bewerk getallen - Ik werk met kommagetallen
Verhoudingen	- Ik werk met verhoudingen en breuken - Ik reken met procenten - Ik verdeel en vermenigvuldig
Metten en meetkunde	- Ik meet en weeg - Ik ken de tijd - Ik reken met geld
Verbanden	Ik werk met tabellen en grafieken

Overzicht ordening IK Ontwikkel rekendomeinen in relatie tot de domeinen in het referentiekader.

Onderwijsresultatenmodel

Met behulp van IK Ontwikkel app vul je het alternatief onderwijsresultatenmodel en breng je het percentage leerlingen dat per domein het referentieniveau 1F en 2F/1S haalt in een oogopslag in beeld.

Voorbeeld: IK Ontwikkel taal overzicht

Naam groep:	Leerjaar 8			
Aantal kinderen in deze groep:	42			
Datum:	juli 2024			
	1F %	2F %	1F aantal	2F aantal
Ik lees vloeiend	100,0%	76,2%	42	32
Ik lees en luister	95,2%	73,8%	40	31
Ik spreek en schrijf	92,9%	76,2%	39	32
Ik schrijf woorden goed (spelling)	95,2%	69,0%	40	29
Ik schrijf werkwoorden goed	97,6%	76,2%	41	32
Gemiddeld percentage	96,2%	74,3%		

Voorbeeld: IK Ontwikkel rekenen overzicht

Naam groep:	Leerjaar 8			
Aantal kinderen in deze groep	42			
Datum:	juli 2024			
	1F %	1S %	1F aantal	1S aantal
Ik meet en weeg	88,1%	73,8%	37	31
Ik oriënteer op getallen	100,0%	64,3%	42	27
Ik bewerk getallen	85,7%	73,8%	36	31
Ik reken met geld	100,0%	64,3%	42	27
Ik ken de tijd	90,5%	76,2%	38	32
Ik verdeel en vermenigvuldig	95,2%	78,6%	40	33
Ik reken met procenten	88,1%	69,0%	37	29
Ik werk met verhoudingen en breuken	85,7%	73,8%	36	31
Ik werk met kommagetallen	92,9%	64,3%	39	27
Ik werk met tabellen en grafieken	92,9%	76,2%	39	32
Gemiddeld percentage	91,9%	71,4%		

Zo doe je dat voor jouw school

Bereken stap voor stap het percentage leerlingen referentieniveau 1F en 2F/1S.
Maak in ieder geval eind leerjaar 6, 7 en 8 een stand van zaken op.

IK Ontwikkelgebied taal

- Ga naar *IK Ontwikkel app*;
- Ga naar de tegel *Overzichten*;
- Kies voor *Stand van zaken per groep*;
- Klik op de tabel (bijlage 1) dan opent een excel bestand;
- Noteer in de paarse vakken: naam groep, aantal leerlingen, datum;
- Lees in IK Ontwikkel app per domein het aantal leerlingen af dat 1F haalt en noteer in de paarse kolom in de tabel;
- Lees in IK Ontwikkel app per domein het aantal leerlingen af dat 2F haalt en noteer in de paarse kolom in de tabel;
- Nu kun je het gemiddeld percentage 1F en 2F aflezen.

IK Ontwikkelgebied rekenen

- Ga naar IK Ontwikkel app;
- Ga naar de tegel *Overzichten*;
- Kies voor *Stand van zaken per groep*;
- Klik op de tabel (bijlage 1) dan opent een excel bestand;
- Noteer in de paarse vakken: naam groep, aantal leerlingen, datum;
- Lees in IK Ontwikkel app per domein het aantal leerlingen af dat 1F haalt en noteer in de paarse kolom in de tabel;
- Lees in IK Ontwikkel app per domein het aantal leerlingen af dat 2F haalt en noteer in de paarse kolom in de tabel;
- Nu kun je het gemiddeld percentage 1F en 2F aflezen.

Wat doe je met deze informatie?

- Bekijk behaalde resultaten
 - Kijk wat het percentage leerlingen is op je school dat per domein het fundamentele niveau (1F) en het streefniveau (1S/2F) behaalt;
 - Bekijk hoe zich dit verhoudt tot de eigen schoolambities;
 - Welke inzichten levert de informatie je op leerling- groeps- en schoolniveau?
 - Vertaal je direct naar de dagelijkse praktijk: Zo doen wij dat! *of*
 - Neem mee naar het betreffende IK Ontwikkelteam voor verder onderzoek en/of verbetering: Onderzoekscyclus van binnenuit.
- Optie: Bereken leerresultaten over drie jaar voor verantwoording inspectie
 - Bekijk de behaalde referentieniveaus van de drie laatste schooljaren;
 - Bereken het gemiddelde percentage voor taal en rekenen 1F;
 - Bereken het gemiddelde percentage voor taal 2F en rekenen 1S;
 - Wat is het percentage leerlingen dat de afgelopen jaren het fundamentele niveau (1F) en het streefniveau (1S/2F) heeft behaald? Hoe verhoudt zich dit tot de eigen schoolambities? Hoe verhoudt zich dit tot de signaleringswaarde van de inspectie?

Percentage berekenen referentiekader

Percentages referentiekader TAAL

Naam groep:				
Aantal kinderen in deze groep:				
Datum:				
	1F %	2F %	1F aantal	2F aantal
Ik lees vloeiend	#####	#####		
Ik lees en luister	#####	#####		
Ik spreek en schrijf	#####	#####		
Ik schrijf (werk)woorden goed	#####	#####		
Gemiddeld percentage	#####	#####		

Percentages referentiekader REKENEN

Naam groep:				
Aantal kinderen in deze groep				
Datum:				
	1F %	1S %	1F aantal	1S aantal
Ik meet en weeg	#####	#####		
Ik oriënteer op getallen	#####	#####		
Ik bewerk getallen	#####	#####		
Ik reken met geld	#####	#####		
Ik ken de tijd	#####	#####		
Ik verdeel en vermenigvuldig	#####	#####		
Ik reken met procenten	#####	#####		
Ik werk met verhoudingen en breuken	#####	#####		
Ik werk met kommagetallen	#####	#####		
Ik werk met tabellen en grafieken	#####	#####		
Gemiddeld percentage	#####	#####		

Achtergrond referentieniveaus

Het referentiekader met fundamentele niveaus en streefniveaus

De referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen schrijven voor wat leerlingen moeten kennen en kunnen op het gebied van taal en rekenen. Alle referentieniveaus samen vormen het referentiekader voor taal en rekenen. Het fundamentele niveau (1F-niveau) is de basis die zo veel mogelijk leerlingen moeten beheersen. Het streefniveau (1S-niveau) heeft iedereen nodig om in de maatschappij mee te kunnen doen. Voor leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs en speciaal onderwijs gelden de volgende eindniveaus: rekenen 1F en 1S en taal 1F en 2F.

Bij de introductie van de referentieniveaus stelde de Commissie Meijerink in 2008 als ambitie voor lezen, taalverzorging en rekenen dat aan het eind van de basisschool 85% van de leerlingen tenminste het fundamenteel niveau 1F en 65% het streefniveau 1S (voor rekenen) en 2F (voor lezen en taalverzorging) beheerst. Om het percentage per school te berekenen, maakt de inspectie gebruik van de schoolweging door het CBS. In de praktijk betekent het dat voor leerlingen op de ene school andere verwachtingen gelden dan voor leerlingen op een andere school.

Onderwijsresultatenmodel primair onderwijs

De inspectie verwacht dat scholen goed zicht hebben op de resultaten die hun leerlingen behalen en dat zij op basis van de juiste gegevens hun onderwijs kunnen bijsturen als dat nodig is. Daarbij is een wettelijke opdracht dat leerlingen een ononderbroken ontwikkeling moeten kunnen doormaken.

Sinds het schooljaar 2020/2021 kijkt de inspectie welke referentieniveaus de leerlingen beheersen voor lezen, taalverzorging en rekenen. Aan de hand daarvan bepalen zij of leerlingen genoeg hebben geleerd. Hierbij houdt de inspectie rekening met de leerlingenpopulatie (de schoolweging). Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) berekent de schoolweging. Bij het bepalen van schooleigen doelen kunnen scholen gebruik maken van de resultaten per schoolwegingscategorie.

--

Naast kritiek op de verplichte normgerichte toetsen (en toetsdruk), is er steeds meer commentaar op het gebruik van de opbrengsten op de doorstroomtoets voor een kwaliteitsoordeel voor de inspectie. De referentieniveaus worden uit de doorstroomtoets 'gereconstrueerd' en gemiddeld. Voor het onderwijsresultatenmodel worden daarbij ook nog eens de scores voor taal en rekenen bij elkaar geteld en daarvan wordt het gemiddelde berekend. Onderzoek ([Heij, 2021](#)) toont aan dat deze toets aantoonbaar niet valide is en maar een klein deel van de vaardigheden van leerlingen meet en bedoeld is om kinderen te verdelen in hoger en lager. Zij stelt dat de eindtoets (en in lijn daarmee ook de doorstroomtoets en LVS) en het daarmee samenhangende kwaliteitsoordeel van scholen door de overheid vooral bijdraagt aan een verdere bevestiging van de bestaande maatschappelijke ongelijkheid en aan een verdere verharding ervan.

Bijlage 3

IK Ontwikkel - achtergrond

De leer- en ontwikkellijnen in IK Ontwikkel zijn uitgewerkt in kaarten met IK-doelen. Ze bevatten essentiële doelen en zijn zo samengesteld dat de summatieve beoordeling (eindresultaat) na 8 jaar basisonderwijs een goed en betrouwbaar beeld geeft voor alle criteria bij de referentieniveaus 1F en 2F/1S voor taal en rekenen.

Vijf IK Ontwikkelgebieden

IK Ontwikkel heeft de kerndoelen voor het basisonderwijs ondergebracht in vijf IK Ontwikkelgebieden: stevige basis, taal, rekenen, Wereldwijs en bewegen. Voor ieder IK Ontwikkelgebied zijn leer- en ontwikkellijnen gemaakt op basis van de (nieuwe) kerndoelen, het referentiekader taal en rekenen -en de concretisering hiervan door SLO-, speciale leerlijnen CED, Tule uitwerkingen van kerndoelen en andere relevante publicaties, zoals voor burgerschap en digitale geletterdheid.

IK Ontwikkel stap voor stap

IK Ontwikkel heeft alle leer- en ontwikkellijnen opgedeeld in stappen. Bij elke stap hoort een set doelen. Kenmerkend voor de systematiek is dat het niet gaat over hoger of lager, maar over *steeds een stapje verder en bekwaamer*. Ieder IK Ontwikkelgebied is uitgewerkt in kaarten met IK-doelen waar de leerling zoveel mogelijk zelf eigenaar van is. De kaarten zijn zo samengesteld dat de summatieve beoordeling (eindresultaat) na 8 jaar basisonderwijs een goed en betrouwbaar beeld geeft voor alle criteria die horen bij de referentieniveaus 1F en 2F/1S voor taal en rekenen.

Een IK Ontwikkelstap kan bestaan uit kleine en grotere eenheden. Een kleine IK Ontwikkelstap is statistisch ongeveer een half jaar didactische leeftijd.

Per domein is voor de door de overheid geformuleerde doelen te zien waar de leerling staat, wat deze nog te leren heeft en in welke IK Ontwikkelstap het referentieniveau 1F en 2F/1S bereikt wordt.

Leerling, Prof en Meester

Kinderen zetten niet alleen steeds een stapje verder, maar groeien ook in bekwaamheid. Je start in een stap als Leerling (L), wordt Prof (P) als je de doelen die bij de stap horen beheerst en Meester (M) als je meesterlijk goed bent op een bepaald IK Ontwikkelgebied. IK Ontwikkel gaat uit van een holistisch mensbeeld en richt zich op brede ontwikkeling. Ieder kind is ergens meesterlijk goed in.

Kwaliteit

Of kinderen iets beheersen is niet van toeval afhankelijk. In een schoolspecifieke kwaliteitskaart *Zo doen wij dat! Ontwikkeling in beeld* beschrijf je het handelen van professionals om op verantwoorde wijze zicht te hebben op ontwikkeling op leerling, groep- en schoolniveau. De kaart is een vertaling van beleid en biedt niet alleen houvast voor de dagelijkse praktijk, maar is tegelijk een handig evaluatie-instrument voor leerkracht en team om te blijven ontwikkelen van binnenuit (Leerling: Ik ben dit nog aan het leren, Prof: Ik kan/doe dit, Meester: Ik kan het ook anderen leren). De kaart is te vinden op het bord IK Ontwikkel algemeen.

Referentiekader taal en rekenen

IK Ontwikkel geeft goed zicht op de behaalde referentieniveaus per domein. Hieronder zie je ze in een overzicht. Deze overzichten vind je ook in de online omgeving op de verschillende IK Ontwikkelborden.

Taal - mondelinge taal: gesprekken + luisteren + spreken

Ik lees en luister	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											
Ik spreek en schrijf	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											

Taal - lezen: zakelijke teksten + fictionele, narratieve en literaire teksten

Ik lees en luister	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											

Taal - schrijven

Ik spreek en schrijf	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											

Taal - begrippenlijst en taalverzorging (begrippen + spelling)

Ik lees en luister	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											
Ik spreek en schrijf	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											
Ik schrijf woorden goed	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											
Ik schrijf werkwoorden goed	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				2F	
Meester											

Rekenen - getallen

Ik oriënteer op getallen	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F	1S			
Meester										
Ik bewerk getallen	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F	1S			
Meester										
Ik werk met kommagetallen	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F		1S		
Meester										

Rekenen - verhoudingen

Ik werk met verhoudingen en breuken	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F			1S	
Meester										
Ik reken met procenten	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F		1S		
Meester										
Ik verdeel en vermenigvuldig	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F	1S			
Meester										

Rekenen - meten en meetkunde

Ik meet en weeg	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof							1F		1S	
Meester										
Ik ken de tijd	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				
Meester							1S			
Ik reken met geld	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F				
Meester							1S			

Rekenen - verbanden

Ik werk met tabellen en grafieken	...	17	18	19	20	21	22	23	24	...
Prof						1F			1S	
Meester										